

Доц. др Невенко Врањеш

Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци

Приказ књиге:

Проф. др Љубинко Митровић и мр Гојко Павловић,

**СИСТЕМ БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ – ПРАВНИ АСПЕКТИ И
АКТУЕЛНО СТАЊЕ**

Међународно удружење научних радника – AIS, Бања Лука 2012,
239 страна.

Безбедност као стање, функција и систем данас представља предмет не само научног и стручног већ и константног медијског фокусирања. Већина аналитичара разлоге овога доводи у контекст све распрострањенијих асиметричних безбедносних претњи као што су тероризам, трговина људима, организовани и компјутерски криминалитет, корупција и друге. Поменуте претње су већ одавно изашле из оквира националних и регионалних те достигле ниво глобалних размера чиме се проблем постизања, организације и очувања безбедности додатно усложњава изискујући одлучан одговор не само државних субјеката већ и неких вандржавних колективитета. Класична теорија безбедности заговара постојање система националне безбедности који се поистовећује са конкретном државом, а који најчешће обухвата две димензије: унутрашњу и спољну безбедност државе. Уколико је држава сложенија тиме је моделовање и детерминација њеног система безбедности комплекснија. Типичан пример сложене државе и сложеног система безбедности налазимо у Босни и Херцеговини.

Босна и Херцеговина је држава настала Дејтонским мировим споразумом из 1995. године, земља са међународноправним субјективитетом, као вишеструко сложена, специфична и недовршена у државноправном смислу, и у уставно правном смислу непоновљива држава. Дејтонски мировни споразум, Устав БиХ и уставноправни акти ентитета пуни су недоследности и непрецизности. Наиме, савремени политички системи не познају такав облик политичко–друштвеногуређења какав је онај који данас егзистира у Босни и Херцеговини. Политолози и аналитичари често такву специфичност

уобличују у тродимензионалној фрази: једна држава, два ентитета и три конститутивна народа. Посебност државног уређења је и у томе што се у оквиру државе појављује и једна, рекло би се, атипична територијална структура, Дистрикт Брчко.

Услед поменутих чињеница, посебан проблем представља организовање система безбедности Босне и Херцеговине, нарочито у домену правног позиционирања и организације његових субјеката и снага. Управо ови изазови, највероватније су определили ауторе Митровића и Павловића да веома одважно али научно систематично и конзистентно приступе изради публикације од насловом *Систем безбједности Босне и Херцеговине (правни аспекти и актуелно стање)* која је крајем 2012. године објављена у издању Међународног удружења научних радника – AIS у Бања Луци. Такође, треба нагласити, да је монографија штампана уз подршку Министарства науке и технологије Владе Републике Српске чиме је показан посебан интерес званичних институција Републике Српске и дата конкретна подршка овом пројекту. Рецензију књиге потписали су угледни научни радници: Академик Проф. др Миодраг Симовић, редовни професор Правног факултета у Бања Луци и судија Уставног суда Босне и Херцеговине, те Проф. др Милан Даничић, дугогодишњи истраживач из области безбедности, са Факултета за безбедност и заштиту из Бања Луке.

Монографија је систематизована у четири поглавља са уводом, закључком и пописом литературе.

У првом поглављу под насловом *О систему безбедности уопште* аутори вешто користећи метод научне индукције полазе од етимолошког појма безбедности да би преко анализе савремених концепата безбедности утврдили појам система безбедности, његову делатност и субјекте који га чине, што укупно представља својеврстан увод у анализу конкретног система – система безбедности Босне и Херцеговине чему се аутори тежишно посвећују.

Друга глава је наслова *Безбједносне агенције на нивоу Босне и Херцеговине*. У овом поглављу темељно су анализирани субјекти, снаге и службе система безбедности којим се управља и контролише са нивоа Босне и Херцеговине, а који по моделу својственом федералним државним заједницама има територијалне испоставе на читавом подручју занемарујући ентитетске границе. У том смислу, анализирани су: Министарство безбедности БиХ, Министарство одбране БиХ те снаге и службе безбедности под њиховом надлежношћу као што су: Оружане снаге БиХ у склопу Министарства одбране БиХ те Државна агенција за истраге и заштиту (SIPA), Гранична полиција БиХ, Служба

за послове са страницма, Дирекција за координацију полицијских органа БиХ, Агенција за школовање и стручно усавршавање кадрова, Агенција за полицијску подршку и Агенција за форензичка испитивања и вештачења које су у својству управних организација позициониране у надлежност Министарства безбедности БиХ.

Трећа глава монографије под насловом *Безбедносне агенције на нивоу ентитета и дистрикта Брчко* по сада већ устаљеној и разрађеној, те посебно систематизованој методологији анализирају у потпуности све субјекте безбедности на нивоу Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине као и Брчко дистрикта БиХ, што мора се признати представља јединствен пример до сада. О обиму захвата сведочи чињеница да су аутори посматрали Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Федерално министарство унутрашњих послова, затим десет кантоналних министарстава унутрашњих послова, полицију Брчко дистрикта БиХ и судске полиције оба ентитета као и судску полицију Брчко дистрикта БиХ што укупно чини 16 различитих субјеката веома разуђеног система безбедности.

У последњој, четвртој глави монографије под називом *Приватни сектор безбедности*, аутори опет крајње систематично и темељно полазе од појма, историјског развоја, карактеристика и субјеката приватног сектора безбедности да би на крају дали његов правни оквир те фактично и чињенично стање приватног сектора безбедности у Босни и Херцеговини.

Најзад, у закључку аутори износе отворене, статистички неупитне и објективне те посебно научно утемељене податке о обрађеној тематици приказујући табеларни приказ стања система безбедности БиХ појединачно и кумулативно по субјектима. Изнесени подаци су јасно, кратко и концизно искоментарисани од стране аутора уз већ у уводу наглашену, а сада потврђену констатацију, да Босна и Херцеговина никад није имала више субјеката и снага безбедности односно припадника сектора безбедности са енормном буџетском потрошњом, с једне стране и већи број безбедносних претњи и безбедносно непожељних импликација, с друге стране. Наравно, наведено *ipso facto* представља парадокс и говори о каквој држави и систему безбедности се ту ради, те да време које долази треба неминовно да делгира описани проблем који засигурно изискује снажан и темељан реформски захват.

На крају, потребно је издвојити и веома распрострањену и исцрпну лепезу извора који су аутори користили, а која се састоји од: 87 књига, зборника, часописа и других публикација; 54 законска и подзаконска акта и 40 различитих стратегија, одлука, решења и дописа.

Посматрано у целини, књига *Систем безбједности Босне и Херцеговине (правни аспекти и актуелно стање)* Проф. др Љубинка Митровића и мр Гојка Павловића упркос безличној правној тематици и посебно примењеној правној егзегези, написана је јасним и разговетним језиком и стилем. Посебну пажњу плене њени бројчани подаци који јој дају готово белетристичку димензију дистанцирајући је од суморних правних штива и тиме је прилижавајући разноврсној корисничкој па и читалачакој структури.